

Zeľeň sídiel Bretónska (1)

Keď záhradníci majú „zelenú“

Zeľeň sídiel

Zeľeň v sídlach bola vždy ukazovateľom vyspelosti a prosperity danej komunity. Člení sa z rozličných hľadísk, najčastejšie na verejnú - trvalo prístupnú verejnosti a vyhradenú užšiemu okruhu a verejnosti neprístupnú alebo len obmedzene prístupnú. Znečistenie ovzdušia, zvýšenie tepelnej a hlukovej záťaže z veľkej koncentrácie ľudského potenciálu musí vyvážiť kvalita životného prostredia. Negatívnu tendenciu vie zvrátiť vegetácia, plochy zelene v sídlach. Nie je jedno, aká zeľeň. Nejde len o biomasu, pohlcujúcu exhaláty. Zeľeň je neoddeliteľnou súčasťou krajiny a sídiel a jej poslanie je polyfunkčné (hygienické aj psychohygienické, bioklimatické, krajínovotorné, vodoochranné, pôdoochranné, rekreačné, estetické, edukačné atď.). Je nezastupiteľnou zložkou zlepšujúcou životné prostredie. Pre človeka je aj zdrojom pozitívnych vnemov a informácií. Neustále striedanie výrazu, farby, tvarov, svetla v priebehu dní, ročných období, počasia. Radosť z každodenného vnemu, vyvažujúca nemennosť prílišnej komformity.

Štruktúra sídiel sa vývojom mení, spoločnosť je náročnejšia na seba, na svoje okolie a priestory, v ktorých sa nachádza. Tie predstavujú merítko kvality životného prostredia človeka so zreteľom na dané podmienky v priestorovej a funkčnej skladbe urbánneho prostredia s uplatnením terénu, vody a okrasnej zelene. Tam, kde sa rešpektuje postavenie zelene, je kvalita životného prostredia vysoká, svedčia o tom výsledky v Bretónsku. Dobré postavené ciele sú naplnené hlavne vďaka dostatočnej profesionálnej základne využitím finančného potenciálu v štátnom sektore a rozvíjajúcich sa technológií i technického vybavenia realizačnej sféry. Základná filozofia tvorby prostredia priznáva rovnocennú vážnosť kvalite architektúry stavieb a architektúry prostredia, v ktorom často dominuje prírodný prvok.

V súčasnosti je tvorba zelene v urbanistických súboroch i vo voľnej krajine podmienená množstvom nových faktorov. Vychádza z historických i najnovších poznatkov, ktoré sa snaží zosúladiť s potrebami súčasnej spoločnosti. Zeľeň sídiel vyžaduje komplexný, interdisciplinárny prístup. Musí sa vyriešiť tzv. optimálna skladba urbánnej pôdy. Od výsadby, výživy a zavlažovania až po údržbu, fytopatogénov, lepšie využívanie prírodného

potenciálu a množstvo ďalších vecí, s ktorými záhradník prichádza do styku. Dôležité je uprednostnenie domácich rastlinných druhov. V súčasnej urbanistickej štruktúre zelene plochy rôzneho charakteru podliehajú pôsobeniu rozličných činiteľov. Najčastejšie sú vystavené tlaku na vyššie ekonomické využitie na úkor zelene. Nebezpečná tendencia, ak sú zelené plochy cielene ponechané bez údržby devastácii, splaňujú, aby následné odstránenie takejto zelene hocikakou zástavbou vyznelo pozitívne.

Kosatec – francúzsky národný kvet

určujúce dlhodobý charakter danej lokality,

6. *sociálno-psychologické*, v neposlednom rade možnosť, miesto spoločenského kontaktu.

Bretónsko je krajinou, ktorá nielen rozmerom pripomína Slovensko. Podme sa teda pozrieť ako robia okrasnú zeľeň.

Zeľeň Bretónska - oceňovanie miest

Bretónsko, najzápadnejšia časť Francúzska, výbežok pevniny vystupujúci do Atlantického oceánu. Morská klíma, kde zimy sú mierne, letá chladné a často prší, fúka vietor. Vďaka priaznivým podmienkam sa tu darí vegetácii z piatich kontinentov. Funkčné a koncepčné využitie jej zabezpečuje stabilné miesto v urbanistickej štruktúre sídiel i voľnej krajine.

Rok po roku si sídla skrášľujú svoje priestory, verejné záhrady, parky a ulice množstvom okrasnej zelene. Tradične sa každý rok organizuje súťaž, v ktorej francúzska národná komisia na základe komplexného hodnotenia udeľuje prestížne ceny. Víťazi dostávajú právo získané ocenenie umiestniť k názvu sídla na vstupných tabuliach mesta. Každé leto sa obyvatelia snažia o toto vyznamenanie, ktoré im predávajú poprední politickí predstavitelia krajiny.

Pracuje tu Regionálna asociácia parkov a záhrad Bretónska, ktorá združuje 250 správcov parkov a záhrad dohliadajúcich na presný charakter miestnych špecifik záhrad, zapojených do misie pozdvihnutia regiónu. Zainteresovaní majú prvoradý záujem na zhodnotení miestnych špecifik parkov a záhrad, maximálne využitie možností s dôrazom na danosti daného prostredia (miestne, historické, prírodné...). Parky zastrešuje združenie 14 parkov a záhrad celoročne otvorených pre verejnosť s centrom v Le Chateliér.

Rennes

Hlavným mestom Bretónska je Rennes, leží cca 300 km JZ od Paríža. Na univerzitách v Rennes študuje vyše 60 000 žiakov. Je poľnohospodárskym a priemyselným centrom, vyrába sa tu elektronika, farmárske stroje a autá, sú tu tlačiarne, železnica.

Predzáhradky (Quimper)

Hodnotenie zelene

Každá zelená plocha má svoju hodnotu, ktorá môže byť daná samotnou polohou, rozlohou, druhovou skladbou vegetácie, zdravotným stavom atď. Dôležité hľadiská sú:

1. *urbanisticko-architektonické* ako súčasť systému sídelnej zelene, funkčné využitie plôch,
2. *dendrologicko-sadovnícke*, druhy domáce i introdukované, ich vitalita,
3. *ekologické*, hlavne ako súčasť prírodných plôch v štruktúre sídla,
4. *estetické*, hmotovo-priestorové stvárnenie a farebnosť,
5. *historické hľadisko*, kultúrno-historické dedičstvo záhradného umenia minulosti

Predzáhradky (Quimper)

Široké mestské ulice a kanále, radiálne vedené z centra mesta. Mesto je bohaté na kultúrne a historické monumenty. Najvýznamnejšie predstavujú Palác justície zo 17. stor. a park **Jardin du Thabor**. Mesto je ocenené až 4 kvietkami.

Quimper

Biskupské a vojvodské mesto bolo v dejinách etablované ako hlavné mesto Cornouaille, vyše 2 000 rokov staré mesto gallo-starorímskeho pôvodu, rozprestierajúce sa na sútoku riek Steir a Odet. Jeho stredoveký vzhľad, sieť ulíc a uličiek vinúcich sa od dominantnej gotickej Katedrály St. Corentin sa datuje od 13., 15. a 17. storočia v susedstve s kamennými domami z 18. a 19. stor. Mesto, jeho prístav a administratívne budovy, sa rozrástli pozdĺž pobrežia Odet. Mesto kráši množstvo mostov. Narodil sa tu svetoznámy básnik Max Jacob (1876 -1944), ale najvýznamnejším rodákom je lekár, vynálezca stethoscopu René T. M. Laënnec (1781 - 1826), ktorý ako prvý zaviedol fyzické diagnostikovanie pacientov. Nachádza sa tu niekoľko významných verejných parkov **Jardin du Théâtre** pri divadle Maxa Jacoba, **Jardin des Remparts** pri katedrále, stredoveká záhrada pri kostole **Notre Dam de Locmaria**.

Do záhrady sa prichádza uličkami starého mesta. Keď som tam išla po prvý raz, bola skorá jar a padal som tam drobný dážď, myslela som, že tu budem sama. No mylila som sa, boli tu ľudia a dokonca sa tu prechádzali aj mamičky s deťmi oblečenými vo farebných pršipláštoch. Dážď zmyl prach, zvýraznil farby a dodal lesk širokej škále odtieňov zelenej farby, ktorá ešte podčiarkla sivé pozadie kamenných stien a vôňu byliniek. To všetko dodáva tejto záhrade zvláštnu atmosféru, ktorej človek ľahko podľahne, a na chvíľu uverí, že sa dostal o pár storočí späť, do asketického a tajomného stredoveku. Podivuhodne poetického sveta.

Raritou zelene mesta je exotická záhrada **Jardin de la Retraite**, **Vallon Saint-Laurent** pri športovej hale a **Bois de Kéradennec** - lesopark. Medzi najrozsiahlejšie patrí **Parc du Château de Lanniron** zo 17. stor. 2,5 km od historického centra Quimperu pri starovekom sídle quimperských biskupov. Quimper je známy vynikajúco udržiavanou okrasnou zeleňou. Predzáhradky rodinných domov sú takou samozrejmosťou, že vytvárajú zladený súvislý celok. Všeobecne platí, že

svojou všadeprítomnosťou sú najvýraznejším architektonickým prvkom bretónskych miest. Sú najväčším „verejným parkom“, aj keď sú vizitkou súkromníkov. Ako horské potôčiky do mora sa vlievajú tieto predzáhradky do mestských parkov a nekončia ani za hranicami mesta. Pokračujú ako parkársky riešené trasy lemujúce cyklistické dráhy až do ďalšieho sídla. Mesto získalo ocenenie - 4 kvietky a dokonca 2x Grand Prix national de fleurissement.

Cesson Sévigné

Aj v obmedzených priestoroch sa nájde miesto pre zeleň (Mont Saint Michel)

Hortenzie - kvety Bretónska

Cesson Sévigné, malé univerzitné mesto, je vlastne už súčasťou hlavného mesta Rennes. Preteká ním riečka La Vilaine. Zeleň univerzitého komplexu nadväzuje na voľný, prírodný park Centra kultúry. Pokračuje záhrada zámku, ktorý patrí medzi zaujímavosti mesta, nasledujú ďalšie parky a záhrady, golfové ihrisko a areál vodných športov. Pri radnici je vytvorený mestský prírodný park **Le Parc de la Chalotais**, **Le parc de Champagné**. Súčasťou parku **Le parc de Bourcchevreuil** je stredoveká záhrada liečivých bylín. Od Centra kultúry sa do nej vstupuje cez

časť venovanú fuchsiám. Táto kolekcia obsahuje vyše 350 druhov fuchsií. Tu sa majú možnosť počas sezóny prezentovať pestovatelia týchto zvláštnych kvetov z celého sveta. Ťažká kovaná brána, vchod do Záhrady básnikov, je stále otvorená. Na jednej strane prírodne poňatý anglický park s budovou Centra kultúry, na strane druhej stredoveká záhrada so zámkom, Domom básnikov. Brána, ktorá ich spája, a stále sme na správnej strane, či sme pred bránou a či za ňou.

Nasledujú rozľahlé parky **Parcs de la Monniais**, **Le Parc du Bois de la justice** a **L'écrin vert de la Vilaine**. Jednotlivé plochy zelene sú poprepájané a vytvárajú sieť zelene, komplexné záhradné mesto, ktoré získalo k 4 kvietkom najvyššie európske ocenenie **Médaille d'or au concours européen de l'entente florale** a **Grand Prix du fleurissement**.

Mont Saint Michel

Pútnické miesto Mont Saint Michel, nazývané tiež div západu, je vďaka svojej originálnej polohe a osobitej architektonickej kráse jednou z hlavných monumentálnych pamätihodností Francúzska, Normandie. Dvíha sa do výšky 78 m nad piesočnatým dnom rozľahlého zálivu, každý deň zaplavanom prílivom, ktorý je najvyšší v deň po úplnku alebo za novu. Vtedy sa z mora vynára skala ako ostrov v mori. Krásna, výnimočná poloha sa tu spája s vynikajúcou architektúrou. Aj v tomto jednoznačne obmedzenom priestore si našla svoje miesto zeleň, obohacuje tento monument o ďalší rozmer.

Mnohé mestá v okolí Mont Saint Michel majú svoje záhrady, parky a výhľadkové body stavané tak, aby z nich otvorili pohľady na panorámu krajiny s mystickým ostrovom. Tento je dobre viditeľný z veľkej diaľky. Z hmly a vodných pár vynárajúci sa ostrov s korunou cirkevného komplexu je zážitkom, ktorý ak sa na chvíľu nechá ním človek uniesť, otrasie realitu v základoch. Nechajte sa tu takto „otriasť“, stojí to zato. Realitou, ktorá vráti snívajúcich znovu na pevnú zem, je veľké odstavné parkovisko. A potom únavné zaradenie sa do nekonečného, valiaceho sa davu turistov z rôznych kútov sveta, stúpajúceho a zostupujúceho po kamenných schodoch s veľkým očakávaním, čo ešte bude. Hoci zrazu zbadáte, že sa už vraciate.

Katarína Halabrinová
foto Pavel Mester

Okrasná zeleň centra mesta (Cesson Sévigné)